

DEĞERLENDİRMELER

Richard Clogg, *Modern Yunanistan Tarihi*, Çev. Dilek Şendil, İletişim Yay. 444, İstanbul 1997, 312 s., ISBN-975-470-624-7

Oxford Üniversitesi'ne bağlı St. Antony's College akademik üyesi olan ve Çağdaş Yunan tarihi üzerine önemli çalışmaları bulunan Richard Clogg'un orijinal adı "A Concise History of Greece" olan bu eseri, Dilek Şendil tarafından Türkçe'ye kazandırılmış ve İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

"Önsöz"ün (s. 9) ardından "Giriş" (s.s. 11-18) yer almaktadır. "Giriş"de Yunanlıların kendi tarihî geçmişlerinin ağırlığını taşıdıklarına, bu tarihî geçmişlerini oluşturan Antik Yunan, Bizans ve Osmanlı dönemlerinin, bağımsızlıkla birlikte Yunan toplumundaki kültürel tartışmaları ortaya çıkardığına örneklerle değinilmektedir. Geçmişte Balkan tarihçileri tarafından Osmanlı hakimiyeti için olumsuz anlamda sık sık kullanılan "Osmanlı boyunduruğu" görüşü yazar tarafından adeta tekrarlanarak, Osmanlı yönetiminin Yunan toplumunun evriminde olumsuz etkilerinin olduğu ifade edilmiştir. Yunanlıların bir "diaspora" halkı oluşu, XVIII. yüzyıldan itibaren başlayan dış göç hareketlerinin başta ABD, Avustralya ve Avrupa'da yoğunlaşmasından, özellikle ABD'de, anayurtta kendisinden çok şey beklenen Yunan lobisinin teşekkül edişinden bahsedilmektedir. Ayrıca Türk karşıtlığının ve günümüzdeki Türk-Yunan çekişmesinin, iki toplumun ortak geçmişinin tarihî köklerinden kaynaklandığı ileri sürülmektedir. Yazar, bu kısmın sonunda Yunanistan'ın Avrupa Birliği'ne katılma sürecinin kitabın ana temasını oluşturduğunu belirtmektedir.

"Osmanlı Yönetimi ve Yunan Devleti'nin Ortaya Çıkışı (1770-1831)" (s.s. 19-63) adlı bölümde İstanbul'un Türkler tarafından fethedilmesiyle birlikte Osmanlı idaresindeki Rumların genel durumu, Osmanlı Devleti'nin gerileme süreci, Yunan aydınlanması, Yunan isyanına giden süreç ve Yunanlıların bağımsızlıklarını kazanmaları ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca Osmanlı yönetiminin (Turkokratia) Rumlar için karanlık bir dönem teşkil ettiği iddia edilmiş (s. 30) ve Batı'da bulunduğu kabul edilen meşhur Türk mefkûresi Kızıl Elma ile ilgili olarak, İstanbul'un fethinden sonra Rumlar arasında ortaya çıkan bir söylencede son Bizans İmparatoru Konstantin'in bir gün dirilerek Türkleri anayurtlarına, Kızıl Elma'ya (Kokkini Milia) (!), geri göndereceği inancına yer verilmiştir (s. 32).

"Ulusun İnşası 'Büyük Ülkü' ve Ulusal Bölünme (1831-1922)" (s.s. 65-124) adını taşıyan bölümde Koruyucu Güçlerin himayeleri altında Yunanistan'ın XIX. yüzyıl boyunca geçirdiği siyasî, sosyal, ekonomik gelişmeler, Yunan devletinin kurulmasının yanında ortaya çıkan Yunan ulusunun yaratılması sorunu ele alınmış ve "Megali İdea" fikrinin 1844 yılında ortaya çıkışından, bu fikrin 1922 yılında İzmir'de çıkan yangının küllerinde yok oluşuna dek geçen siyasî hadiseler de incelenmiştir. Türklerin İzmir'e girmesiyle birlikte çıkan büyük yangın ile ilgili olarak, bu yangının Türkler tarafından başlatıldığı, Türk askerlerinin önce Ermenilere karşı olmak üzere öç alma çabalarına girerek 30.000 Hıristiyanı katlettikleri iddia edilerek yazar tarafından Yunan-Ermeni tezi ileri sürülmektedir (s. 122).

"Afet, İşgal ve Sonuçları (1923-1949)" (s.s. 125-175) başlıklı bölümde Yunanistan'ın Anadolu'da uğradığı felâketle birlikte Yunanistan'da yaşanan iç hesaplaşmalar, siyasî, sosyal sıkıntılar, General Metaksas'ın dikta yönetimi, 1940 yılında İtalya'nın saldırmasıyla birlikte Yunanistan'ın İkinci Dünya Savaşı'na girişi, ülkenin 1941 yılında Almanlar tarafından işgali, işgal döneminin acıları ve işgale karşı direniş hareketleri ile 1943-1949 yılları arasında "Kapetanios" adı da verilen Yunan iç savaşı incelenmiştir.

“İç Savaşın Ardından (1950-1974)” (s.s. 177-205) adlı bölümde Yunan iç savaşı sonrasında Yunanistan’da yaşanan siyasî ve ekonomik gelişmelere değinilmiş ve Kıbrıs meselesine de yer verilmiştir.

“Demokrasinin Güçlenmesi ve Halkçılık Yılları (1974-1990)” (s.s. 207-250) adını taşıyan bu bölümde 1974 yılında askerî cuntanın yıkılmasıyla ülkede demokratik rejimin tekrar yer alması, Yunanistan’ın 1981 yılında Avrupa Birliği’ne girmesi ile diğer siyasî, sosyal ve ekonomik hadiseler değinilmiştir.

“Sonsöz”de (s.s. 251-258) 1980 ve 1990’lı yıllarda Yunanistan’ın, Avrupa Topluluğu üyeliği, ülkede demokratik rejimin pekişmesi, komşularıyla olan sorunları gibi iç ve dış meselelerinden kısaca söz edilmiştir.

“Türkçe Çeviriye Sonsöz” (s.s. 259-267) kısmında 1991-1996 yılları arası dönemde Yunanistan’ın, ekonomide özelleştirme, yolsuzluklar, Arnavut işçiler, Türkiye, Arnavutluk, Makedonya ile ilişkilerinde yaşadığı sorunlar gibi iç ve dış meselelerine yaklaşımı ele alınmıştır.

Kitabın sonunda bazı eklere yer verilmiştir. Bu ekler şunlardan oluşmaktadır:

“Biyografiler” (s.s. 269-287) kısmında Modern Yunan tarihine yön vermiş Rigas, Kapodistrias, Othon, Kolettis, Kral I. Yorgos, Trikupis, Venizelos, Metaksas, Papandreu gibi önde gelen aydın, siyasetçi, asker ve kralların kısa biyografileri verilmiştir.

“Yunanistan’daki Krallık Aileleri” (s. 289) kısmında Yunan tahtına geçmiş hanedanların şecereleri yer almaktadır.

“Cumhurbaşkanları” (s. 290) kısmında Yunan cumhurbaşkanlarına yer verilmiştir.

“Tablolar” (s.s. 291-298) kısmında Yunanistan’ın nüfusu, nüfus dağılımı, İkinci Dünya Savaşı’ndan beri görülen nüfus hareketleri, Yunanistan’ın başlıca on kentindeki nüfus artışı, din, dil, 1952-1990 yılları arasına ait seçim sonuçları ve Yunan politik ailesi tablolar halinde sunulmuştur.

“Önemli Tarihler” (s.s. 299-304) kısmına 1453-1996 yılları arasındaki Yunanistan tarihine ait bir kronoloji konulmuştur.

“Dizin” (s.s. 305-312) arasında yer almaktadır.

Kitap içerisinde 52 adet çizim, karikatür, ikon, resim gravür vs., yanlarında bulunan ayrıntılı açıklamaları ile bulunmaktadır. Ayrıca çeşitli dönemlere ait 10 adet haritaya da yer verilmiştir.

XVIII. yüzyıl sonlarındaki ilk millî hareketlerin görüldüğü günlerden, günümüze uzanan modern Yunanistan tarihine bir giriş iddiasındaki bu kitap ile Profesör Clogg, konu ile ilgilenenlere genel bir perspektif sunmuştur. Bununla birlikte kitabın içeriği, bazı konularda Yunan görüş ve iddialarına yer verilmesi bakımından öznel yaklaşımlara sahiptir. Araştırmacıların bu durumu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Bülent AKYAY*

---

* Arş. Gör., Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı.